

TÜRKİYE'NİN MİSİR POLİTİKASI

Tarik Abdülcelil*

Türk-Mısır ikili ilişkileri, özellikle 25 Ocak 2011 Mısır Devriminden sonra çeşitli düzeylerde daha önce hiç görülmemiş bir açılım yaşamaktadır. Aslında iktidara geldiğinden beri AK Parti'nin dış politikasında Mısır özel bir önem taşımaktaydı. Ancak Mübarek rejiminin Erdoğan hükümetine sıcak bakmaması, iki ülke arasındaki yakınlaşma sürecini yavaşlatıp sadece ekonomi ve ticari alanlarla sınırladı.

Türkiye, 25 Ocak Devrimi'nden sonra yeni rejim oluşurken özellikle Müslüman Kardeşler'in iktidara gelmesi ile birlikte ikili ilişkilerini güçlendirmeye yönelik girişimleri artırarak, işbirliği düzeyinden stratejik ortaklık düzeyine çıkarmayı amaçladı.

AK Parti hükümeti, Mısır'ı çok önemli stratejik derinliğe ve bölgede eşsiz jeo-politik, jeo-ekonomik ve jeo-kültürel değerlere sahip büyük bir ülke olarak görmektedir.

Şüphesiz ki, Mısır Devrimi ve İslamcıların iktidara gelmesi, Türkiye açısından çok alanlarda ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve bölgedeki yeni kurulmakta olan politikaların belirlenmesinde büyük bir katalizör sayılmaktadır.

Türkiye ve Mısır'ın iktidar partileri arasındaki bölgenin hassas konularında uyumluluğa bakıldığında, bölgede kapsamlı ve adil barışın sağlanması, bağımsız Filistin devletinin kurulması, Filistin gruplarının uzlaştırılması, Irak'ın bağımsızlığı ve topraklarının bütünlüğü ve son olarak da Suriye vatandaşlarının isteklerinin meşru görülmesi gibi çoğu meselelerde görüş birliği görülmektedir.

Mısır'ın kalkınması, Türkiye açısından bölgeyle ilgili ortak vizyon ve misyonunun gerçekleşmesi anlamına gelir. Başka bir deyişle Türkiye'nin Mısır'dan beklediği bölgede kapsamlı entegrasyon ve işbirliğine dayanan bir ilişkidir. Zira jeo-stratejik düzeyde iki ülke arasında çok benzerlik vardır. Böylesi güçlü iki ülke arasında bölgesel ve küresel düzeyde söz konusu olan işbirliğinin etkisi de büyük olacaktır.

Suriye'deki gelişmeler ve Baas rejimini korumayı hedefleyen İran, Irak ve Lübnan'ın birleşmesi, Türkiye'yi güneyi ve doğusundan kuşatarak siyasi ve iktisadi güçlerini zayıflatıp, Körfez Ülkeleri ve Kuzey Afrika ülkeleri ile karşılıklı etkileşim ve iletişimini yavaşlatmaya neden olacaktır.

Bu yüzden Türkiye'nin Mısır'a açılımı, stratejik bir hedef olarak bu dönemde daha fazla önem taşımaktadır. Mısır, 25 Ocak Devrimi'nden sonraki iç sorunlarını atlınca bölgede etkin ve kararlı bir şekilde yeniden büyük bir rol üstlenecektir. O zaman Mısır ile işbirliği, bölgenin sorunlarının, özellikle Irak ve Suriye meselelerinin çözümünde Türkiye için büyük bir kazanç olacaktır.

AK Parti'nin Mısır'a açılımı, ekonomi yoluyla başlamıştı. Ancak bu açılım, özellikle Mısır devriminden sonra, Mısır'ın iç siyasi konularına müdahale ediyor görünmesi ile birlikte AK Parti'nin Mısır kamuoyunda olumlu imajını olumsuz bir şekilde değişikliğe uğrattı. Tabii ki bu imaj değişikliğinin bir kaç nedeni vardır; ancak en başlıca neden şudur: Türkiye, Arap

Dünyasına özellikle Mısır'a açılımını yaparken Arap ülkelerindeki rejimler değişime karşı ve statik bir durumdaydı. Onun için sadece ekonomik kapılardan geçebildi. Ancak ani bir şekilde Arap devrimlerinin çıkması ile beraber demokratikleştirme sürecinde oynamak istediği rolü ve üstlendiği girişimleri yaparken kendisinin Ortadoğu uzmanlarının eksikliğini gördü.

Malumdur ki, Türkiye Cumhuriyeti'nin, kuruluşundan beri, Arap ülkelere vermiş olduğu önem çok azdı. Davutoğlu'nun Arap Dünyası'na açılım politikası, Türkiye dış siyaseti tarihinde çok büyük bir dönüşüm sayılmaktadır. Ama her ciddi politika sağlam bir altyapıya muhtaçtır.

Bundan hareket ederek Türkiye'nin Arap ülkelere yönelik politikalarının başarısı için her ülke konusunda yeterli sayıda uzmanlar yetiştirme ihtiyacı vardır. O uzmanlar, büyük ülkelerde olduğu gibi yetiştirilmiş olmalıdır; devletin sadece dış siyaseti ve diplomasisi değil toplumun düşünce yapısı, siyasi kültürü, tarihi, psikolojik yapısı, kültürü, hayata ve geleceğe bakışına vakıf olmalıdır. Bu bağlamda Modern Arapça ve her ülkenin şivesinin öğretilmesinin kaçınılmaz bir zaruret olduğunun vurgulanmasına gerek yoktur. Tabii ki, böylesi uzmanların yetiştirilmesi kolay değildir, çünkü Türkiye ve Arap dünyası arasındaki tarihi kesinti onlarca yıla dayanır.

Türkiye, Mısır ile yakınlaşma politikasını uygularken sağlam ve yeni bilgilerle donanımlı olması gerekir, çünkü durumun yanlış okunması yanlış kararlara neden olabilir. Hatta ters bir neticeye vardırabilir; ikili ilişkilerinin gelişmesi yerine daralmasına sebep olabilir.

Medeniyetsel derinliğe sahip olan Türkiye ve Mısır, Ortadoğu'nun iki kanadıdır. Bu iki kanat ne kadar güçlü, ahenkli ve senkronize bir şekilde çırpılırsa Ortadoğu'nun kalkınması ve üstünlüğü o kadar mümkün olacaktır.

* Yard. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları. info@tarik.me